

CLASS : 10th (Secondary)

Code No. 137

Series : Sec/Annual-2023

रोल नं०

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

पूर्व मध्यमा सह माध्यमिक परीक्षा संस्कृत व्याकरण (आर्ष पद्धति गुरुकुल)

Sub. Code : 1002/SKV

(Only for Fresh/Re-appear/Improvement/Additional Candidates)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 80

-
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 7 तथा प्रश्न 6 हैं।
 - प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये कोड नम्बर को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
 - कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।

 - उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
 - उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।
 - परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें। रोल नं० के अतिरिक्त प्रश्न-पत्र पर अन्य कुछ भी न लिखें और वैकल्पिक प्रश्नों के उत्तरों पर किसी प्रकार का निशान न लगाएँ।
 - कृपया प्रश्नों के उत्तर देने से पूर्व यह सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई भी दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।
-

निर्देश - सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

खण्डः 'क'

(वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः)

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु किमप्येकम् उचितमुत्तरं चिनुत —

1 × 16 = 16

(i) 'स्वार्थे' कः प्रत्ययो भवति ?

(क) यक्

(ख) क्यङ्

(ग) यङ्

(घ) सन्

(ii) 'नुदति' इति पदे को विकरणप्रत्ययः ?

(क) लुक्

(ख) श्लुः

(ग) श्यन्

(घ) शः

(iii) 'शङ्करः' पदेऽस्मिन् किम् उपपदम् ?

(क) शः

(ख) शम्

(ग) शङ्ख

(घ) शङ्क

(iv) 'इङ्श्च' इति सूत्रस्य किमुदाहरणम् ?

(क) उपाध्यायः

(ख) प्रसेवः

(ग) प्रैति

(घ) इच्छति

- (v) 'आडुत्तमस्य पिच्च' इत्यनेन सूत्रेण क आगमो भवति ?
- (क) अट् (ख) अम्
(ग) आट् (घ) आड्
- (vi) 'फक्फिजोरन्यतरस्याम्' अत्र 'फक्फिजोः' इति पदे का विभक्तिः ?
- (क) 6/2 (ख) 5/2
(ग) 7/2 (घ) 5/1
- (vii) 'यूनि लुक्' इत्यस्य पूर्ववर्ति सूत्रं किम् ?
- (क) क्विप् च (ख) उदि ग्रहः
(ग) द्विगोर्लुगनपत्ये (घ) न यदि
- (viii) 'राजवन्यादिभ्यो' वुञ्' इत्यनेन सूत्रेण कः प्रत्ययो भवति ?
- (क) अञ् (ख) घञ्
(ग) खञ् (घ) वुञ्
- (ix) 'पाराशर्य ' सूत्रं पूरयतु।
- (क) वरतन्तुखण्डिकोखाच्छण्
(ख) शिलालिभ्यां भिक्षुनटसूत्रयोः
(ग) समानशब्दानां बहुवचने
(घ) ब्राह्मणकल्पेषु

(x) 'अद्भिः संस्कृतम्' 'मतौ च' इत्येतयोः मध्यगतं सूत्रं किम् ?

(क) सहस्रेण सम्मितौ घः

(ख) ओजसोऽहनि यत्खौ

(ग) मत्वर्थे मासतन्वोः

(घ) मधोर्ज च

(xi) 'आर्त्तवम्' अत्र कः प्रत्ययो भवति ?

(क) ठञ्

(ख) ठक्

(ग) अण्

(घ) यण्

(xii) 'प्रथिमा' इति कस्य सूत्रस्योदाहरणम् ?

(क) आ च त्वात्

(ख) पृथ्वादिभ्य इमनिञ् वा

(ग) कर्मण उकञ्

(घ) प्रथेश्च

(xiii) 'वाग्मी' अत्र कस्मिन्नर्थे प्रत्ययो भवति ?

(क) द्वितीया

(ख) चतुर्थी

(ग) तृतीया

(घ) षष्ठी

(xiv) 'द्विषोऽमित्रे' इत्यत्र 'अमित्रे' पदेऽस्मिन् कः समासः ?

(क) तत्पुरुषः

(ख) बहुव्रीहिः

(ग) समाहारद्वन्द्वः

(घ) अव्ययीभावः

(xv) पञ्चमाध्याये कियन्ति सूत्राणि सन्ति ?

(क) 550

(ख) 554

(ग) 560

(घ) 575

(xvi) 'भाववचनाश्च' इति सूत्रे 'भाववचनाः' इत्यत्र कः समासः ?

(क) द्वन्द्वः

(ख) द्विगुः

(ग) बहुव्रीहिः

(घ) तत्पुरुषः

खण्डः 'ख'

(अतिलघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः)

2. अधस्तनानां सूत्राणां सोदाहरणम् अर्थं लिखत —

2 × 3 = 6

(क) तस्मै हितम्

(ख) आगवीनः

(ग) किमश्च

3. अधोनिर्दिष्टानां पदच्छेदविभक्तीः प्रदर्शयत —

2 × 4 = 8

(क) टाबृचि

(ख) साऽस्मिन् पौर्णमासीति

(ग) अ च

(घ) प्राग्वहतेष्टक्

4. संक्षेपेण रूपसिद्धीः निष्पादयत —

2 × 3 = 6

(क) पचति

(ख) अरुन्तुदः

(ग) जयः

खण्डः 'ग'

(लघूत्तरात्मकः प्रश्नाः)

5. निर्दिष्टानां सूत्राणामग्रे क्रमेण 4-4 सूत्राणि लिखत —

4 × 5 = 20

(क) पुत्राच्छ च

(ख) संज्ञायां कन्

(ग) एको गोत्रे

(घ) अवचक्षे च

(ङ) मितनखे च

खण्डः 'घ'

(निबन्धात्मकः प्रश्नाः)

6. सूत्रव्याख्यां विधेहि —

6 × 4 = 24

(क) हवामश्च

अथवा

अदोऽनन्नेच

(ख) गुप्तिञ्किद्भ्यः सन्

अथवा

इजादेश्च गुरुमतोऽनृच्छः

(ग) लोऽर्थलक्षणे च

अथवा

कर्मव्यतिहारे णच् स्त्रियाम्

(घ) लिङर्थे लेट्

अथवा

स्वाङ्गेऽध्रुवे

